

שני הקומונה?

אוכל או במקלחת המשותפת. הרחוקים והרחוקות שהתאחדו למשפחות, הילדים שנולדו, גדלו והתבגרו, החלו ליצור מצב חדש לגמרי בחברה השיתופית.

בד בבד עם השינויים החברתיים בקיבוץ ובארץ כולה החל להופיע הגורם המר-גיו והמפריע כל כך בחיי הקיבוץ: הטעם האישי והיחס האינטימי והבלעדי לחפצים מסוימים. חבר זה או אחר החל להתעניין בצורת הנעל, בצבע הבגד או באיכותו של הרהיט הניצב בחדרו. החברות שמו לב יר-תר לגיזרת השמלה, או לתספורת של ה-שכנה.

הקיבוצניק לא נולד בעיר, אך לכל אחד ואחד מחברי הקיבוץ היו קרובים בעיר ה-גדולה והרחוקה. העלויות הרבות לארץ הג-בירו את השפע במצרך זה. הקרובים וה-ידידים לא הסתירו מעולם את אהדתם ו-דאגתם לחברם וקרובם המסכן, שבחר ב-דרך החיים הקשה והלך לגור בקיבוץ ה-רחוק. את אהדתם זו הם מימשו תמיד ב-צורה אחת: מתנות.

★ ★ ★

חולצה שחורה או אדומה

המתנות, הן שקובעות את רמת החיים בקיבוץ. אמר חבר קיבוץ ה-תיקי באחת משיחות הקיבוץ שהתקיימו ב-משקו. עד כמה שזה נראה מוזר, הוא צדק. רק אחרי שכמה חברים בקיבוץ מקבלים

הצעיר, כמו בקיבוץ הזרמים האחרים, עם שינוי המציאות. התנועה הקיבוצית החלה את חייה עם מטען עשיר ובלתי מוגבל של חלומות, אך עם מטען דל מאד של אמצעים חומריים. הכל בארץ היה זול ב-שנות העשרים, ואפשר היה להשיג כל דבר בפרוטות. אבל למי היו הפרוטות לקניית אוכל, נעל או בגד, או לצייד דירה בריהוט מתאים? ולמי היו נחוצים כל אלה?

התיאוריה של "בלויים אנו, קרוצים אנו", של "הוי הוי נעלים, בלי סוליות נעלים" שלטה או בחרה האוכל של הקיבוצים, כ-שם שלטה באצטבות הריקות של הקומ-נה. לא היה זמן לעסוק בקטנות. "אם ש-יון, או שחיון עד הסוף" אמר אז אחד ממנהיגי הקיבוץ, "את מעמד הפועלים יבנה רק הפרולטריון בעצמו. ואם פרולטריון, אז

ליה ומעלותיה של קומונה אלף, עליה השלום והברכה. הם יעשו זאת בחיוך שובב או במנוח ראש מתגעגע, אך איש מהם לא יעלה בדעתו לחזור ולהחיותה, כשם שאיש מחברי הקיבוץ לא יעלה היום בדעתו ל-חזור ולחרוש בסוס או לקצור בחרמש, ל-פרק את המקלחת הפרטית ולחזור אל ה-מקלחת הקיבוצית המשותפת המהוללת, ה-משמשת היום רק את חניכי עליית הנוער או חיילי הנח"ל החוגים בקיבוץ.

★ ★ ★

מצרך ושמו קרובים

ככל שנה מקבלת חברת הקיבוץ ה-ארצי זוג נעלים אחד, במחיר של 14 ל"י לכל היותר. אם היא לקחה בקומונה נעלי-חורף בשנה האחת, מקבלת היא זוג

קרוב עם ובמתח גבוה מאד בכל קיבוץ, הוזהרו כל החברים מפני העיסוק בפוליטיקה גבוהה במקום לעסוק ב"חיקוי-סליק" עצמו: בעיות השיתוף והשחיתוף, האשה בקיבוץ, ה-חינוך המשותף, הדור הצעיר, הפעילים ו-הדמוקרטיה הפנימית, ההשכלה הגבוהה וה-השקט של חברי הקיבוץ. בשפת החברים: "הגיע הזמן לזכור על תכלית!"

עורא, אחד ממחנכי המוסד החינוכי בקי-בוץ שער העמקים כתב: "ברוך" משיבת הדעת הפועל האחרונה שמעתי שחבר וותיק בהנהגת תנועתנו הכריז: אין לשחד את החברים, המועצה לא תחלק סוכריות.

"יש בזה רעיון בריא, ללא-ספק. אולם אותי בכל זאת מענינת השאלה: מי כן יחלק סוכריות? יכול אני להבין ששאלה זו אינה מענינת את כולם. יש כאלה אשר אינם יכולים לתאר לעצמם, שחברים רבים ברחבי הקיבוץ הארצי אינם יודעים כיום איך להשיג סוכריות לילה, קמצוץ קפה ל-כיבוד או כרטיס לתיאטרון, מבלי לחטוא לעקרונות. יוגד ברורות: אם מ-מבני המוע-צה מתכחשים לכך, שהיא תעסק רק ב-בעיות חובקות עולם, מבלי לפתור את ה-סיקות עתה כל חבר קיבוץ, הרי מוטב ש-היא לא תתכנס בכלל."

קטע זה מבטא נאמנה את דעת רוב החברים בקיבוץ הארצי. פוליטיקה גבוהה? כן, בהחלט, אך במידה. העיקר הוא: "הט-חיקוי-סליק" עצמו. איך הוא חי? איך הוא אוכל? ואיך אוכלים אותו?

★ ★ ★

לחרוש בסוס, לקצור בחרמש

במוזיאון העתיקות של התנועה, בין שאר המוצגים מן "הימים ההם", ה-עטופים הילה של הגדה וספורי נפלאות, נמצאת במדור ה"שיתוף והשחיתוף" ה-קומונה אלף על כל אביזריה.

ילדי השומר הצעיר, המתחנכים כבר מ-כיתה ה' של בית-הספר העממי לקראת חיי שחיון ושיתוף בקיבוץ, אינם פוסקים מל-חזור ולעסוק בבעיה זו. כבר מן המחנה הארצי הראשון לוקח מהם המדריך ה-צעיר עם מכנסי השיבר והחולצה בחוץ, את האוכל שאמא ארזה בחדרה לילדה, אוסף אותו לערימה, מתחיל לחלק אותו מחדש בין כל ילדי הקבוצה, למען השיתוף וה-שחיון. זרין כל תקופת חינוכם בתנועה ה-חינוכית ובשיחות אינסוף בעלות אופי ח-ב"רתי הצ'יפילוסופי במחנות, טיולים וסימנ-ר יוגים, ממשכים חניכי התנועה לעכל בעיה זו.

כל קיבוץ צעיר העולה על הקרקע במקום התישבותו, ושוכרו מצוידים באוצר בל-תימוגבל של התלהבות חלוצית ראשונה, מייסד מיד לעצמו את הקומונה אלף. קר-מונה זו היא המשך ישיר לקומונת המון של התנועה החינוכית. משמעותה — ניתוק האדם מקיבוץ מכל יחס למוצרי הצרכי-האישיים שלו: כל מה שבקיבוץ שייך לקי-בוץ ולקיבוץ בלבד. הריהוט אחיז וצמוד לאהל או לצריף, כאשר מעתיק אחד חברי-רים את מקום מגוריו, נשארים רהיטי חדרו במקום ומשמשים את הדייר החדש. על ה-בגדים אין כל סימון והם מתולקים בהתאם לצרכיו של החבר או החברה, מה שבלבש אתמול ינקל או חצקל, ילבש למחרת ארטק ומחרתים מאיר. השמלה שלבשה נונקה מש-רתת כעבור שבוע באיתה מידת הצלחה את חתה, שרה או לאה, אם רק שחת מ-דויתהן של חברות הקיבוץ הללו זו לזו. אפילו שיעונים או עטים נובעים, אינם שיי-כים לאיש, אלא משמשים את מי שיהיה נזקק להם באותו זמן — המוכריה הגנור או איש וועדת התרבות. מקלטי הרדיו ה-ראשונים שהגיעו לקיבוץ לא ניתנו לשום שימוש פרטי. הם הוצבו במקומות ציב-ריים בלבד, בחדר האוכל או בחדר התרבות. חברי קיבוץ חתיקים יכולים עוד היום לספר בעת רצון את כל עלילותיה, תעל-יו.

• בבטאון הקיבוץ הארצי, השבוע בקיבוץ.

הקומונה הישנה שאנד עליה הכלח — האידיאל היפה שנגוז

בסוף כל שבוע היה מידות גופם של החבר או של החברה. הקומונה הנוכחית היא "קומונת הנורמות": כל חבר מקבל מכסה מוקצבת של חולצות, מכנסים וחלקי לבוש אחרים, מסמן אותם במספרו האישי, משתמש בהם לצרכיו בלבד. כיום, קמו עוררים גם על שיטת-שיתוף זו, ו"קומונת התקציב האישי" ניצבת כבר על סף ביתה של התנועה הקיבוצית.

בראשית היתה ה"קומונה א'", כפי שהיא נראית בצילומים אלה מקיבוץ להב. לכל חבר היה תא משלו במחסן הבגדים הכללי של הקיבוץ ובו היה מוצא, מדי יום שש, שתי מערבות בנדים: עבודה ו"שבת". חולצה שהיה לובש בשבוע אחד. חבר פלוני, היה לובש בשבוע שאחריו חבר אלמוני. הנתון היחיד שהיה בודי מרבות הקומונה לחלוקת הבגדים לחברים

נעלי קיץ בשנה שאחריה. אחת לשנתיים היא מקבלת בקומונת הנורמות שמלת קיץ טו-בה במחיר של 27 ל"י, אחת לשלש שנים חצאית קיצית בערך של 10 ל"י, ואחת לשבע שנים שמלת חורף בשחי של 30 ל"י. בכל עשר שנים זוכה חברת הקיבוץ למעיל חורף ארוך שיעלה לקומונה 50 לירות, ו-אחת חסרת-הכל פינתה את מקומה אמנם לא לשפע שאין לו גבול ושבו, לפי ה-תיאוריה המרכסיסטית היתה בעית השחיתוף ונותרת ממילא, אלא לאותו מצב שבו יש כבר מה לחלק. אפשר כבר לתת נעל או בגד יותר טובים ודירה יותר נאה, או אפי-לו איזה קומקום חשמלי או רדיו, לכל חדר. אולם, במצב החדש שנוצר, אי-אפשר היה עדיין לחלק את זה לכולם בעת ובער-נה אחת. ואי-אפשר היה לעשות זאת לפי טעמו ורצונו של כל חבר בקיבוץ.

גם המכנה החברתי האחד של הקיבוץ נשתנה. הקיבוץ חדל להיות מורכב מקב-וצי-גיל אחת, הפך בהדרגה לפוראציה של קבוצות-גיל שונות. השלמות, חברות הנוער והגרעונים התנועתיים גיחו במשך השנים את הגוף החברתי, שהיה נשקף בחדר ה-

פרולטריון עד הסוף. כך נוצרה אותה אופ-נה ישראלית של לבוש מושל ומכנסים דהויים, ארגוני תנובה כריהוט ואהל פתוח במקום דירת מגורים, ששלטה בקיבוץ כשם ששלטה בערים ובמושבות היהודיות. לאט אבל בכטחון יצא הקיבוץ מאותו מצב בריא ואידיאליסטי והחל להתבגר. ה-עניות חסרת-הכל פינתה את מקומה אמנם לא לשפע שאין לו גבול ושבו, לפי ה-תיאוריה המרכסיסטית היתה בעית השחיתוף ונותרת ממילא, אלא לאותו מצב שבו יש כבר מה לחלק. אפשר כבר לתת נעל או בגד יותר טובים ודירה יותר נאה, או אפי-לו איזה קומקום חשמלי או רדיו, לכל חדר. אולם, במצב החדש שנוצר, אי-אפשר היה עדיין לחלק את זה לכולם בעת ובער-נה אחת. ואי-אפשר היה לעשות זאת לפי טעמו ורצונו של כל חבר בקיבוץ.

כל אחד, בזה אחרי זה, מצרך כלשהו כ-מתנה. קולה-לחם חשמלי או מאחר, מת-עוררת וועדת החברים החוסר-כלביריה, ל-ספק את אותו מצרך גם לחברים שלא קב-לוהו עד כה כמתנה. המתנות זרמו לקיבוץ בורם אדיר. ה-צרה היתה רק שזרם זה לא פנה באופן שווה לכל חבר וחבר בקיבוץ. מערכות כלי קפה, קומקומים חשמליים ובגדים, מקלטי רדיו וזוגות אופנים הגיעו כשהם מליחים במכתבי ברכה. לקיבוץ ולמוסדותיו לא יכ-לה להיות שום שליטה על נותני המתנות. אמנם שליטה מוגבלת, יש גם לקיבוץ על חבריו: ועדות החברים פנו איפוא אל מצ-יפיו של החבר. חבר הקיבוץ נתבע לטרב לקבל את המתנות הנשלחות אליו מן ה-עיר, או לפחות להעביר אותן לרשות הקי-בוץ. אך אדם הוא רק אדם, ולעיתים עוד פ-חות מזה. גם חבר הקיבוץ אוהב מתנה שימושית, טובה וקרובה ללב. המתנות ה-הוחזרו, כמוצא אחרון הוחלט במוסדות ה-קיבוץ הארצי, למשל, שכל מחנה תורד מ- (המשך בעמוד 14)